

N:o 16.

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5 med anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring af förordningen angående expeditionslösen i fråga om lagfart å fast egendom.

Till utskottet har remitterats en af herr *P. G. Petersson* i Frän-
torp inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 58, deri han hemställer,
»att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl.
Maj:t täcktes vidtaga åtgärder med sådan förändring i kongl. förordningen
af den 7 december 1883, angående expeditionslösen, att då sterbhus-
delegare på grund af arf, giftorätt eller testamente söka lagfart å fast
egendom, de icke må blifva skyldiga lösa mera än ett lagfartsprotokoll
gemensamt, oaktadt fastigheten icke öfvergått till ny egare».

Till stöd för denna sin hemställan anför motionären följande:
»Genom kongl. förordningen angående lagfart å fång till fast egendom
den 16 juni 1875 blef bland annat stadgadt, att med fastighet, som er-
hålles genom arf, giftorätt eller testamente, äfven skall lagfaras, hvilket
före den tiden icke var erforderligt i hvad som rörde arf och giftorätt,
utan ansågos då bouppteckningar och arfskiften utgöra laga åtkomst till
fastigheten, hvilket dock mången gång föranledde oreda i lagfarts- och
inteckningsärenden. För undanrödjande af detta förhållande och för er-
hållande af bättre reda och ordning på rätta egarne till fastigheterna var

nog tillkomsten af ofvannämnda förordning både nödig och nyttig, men att kostnaderna för den påbjudna lagfarten skulle göras större, än som verkligen erfordrades, var väl hvarken tänkt eller menadt; det vill dock synas genom de motioner, som vid flera föregående riksdagar förekommit, att lindringar i kostnaderna för lagfart å ärfd, i giftorätt och genom testamente bekomna fastigheter kunna åstadkommas. Så har under senare tiden äfven skett i afseende å stämpelafgiften för de mindre fastighetslotterna, äfvensom i visst fall å expeditionslösen, men efter mitt förmenande kan en lindring ytterligare åstadkommas utan att förorsaka någon oreda i lagfartsärenden. Det förhåller sig så, att vid sökandet af lagfart på grund af arfskifte eller testamente har den praxis gjort sig gällande, att om sterbhusdelegarne äro 8 å 10 stycken eller ännu flera, så måste hvarje sterbhusdelegare hvar för sig lösa ett lagfartsprotokoll. En sådan åtgärd anses väl af vederbörande vinna stöd utaf föreskriften i 4 § af ofvannämnda förordning, som föreskrifver, att den, som söker lagfart, skall uppvisa sin fångeshandling för att i lagfartsprotokollet införas. Då nu ett sterbhus måste fullgöra sin skyldighet med lagfart på grund af arfskifte eller testamente, är ju detta endast en fångeshandling och åtkomsthandlingarne äro lika för alla sterbhusdelegarne. Huru kan då vara erforderligt att samtidigt upprepa i lagfartsprotokollet en och samma sak 8 å 10 gånger? En gång är väl efter mitt förmenande alldeles tillräckligt, hvarigenom de lagfartsökande kunde lindras med att få lösa ett utdrag af lagfartsprotokollet gemensamt. För öfrigt då arfskifte och testamente äro hvar för sig endast en fångeshandling, borde väl i så fall detta utgöra endast ett lagfartsärende. Äfven är att märka, det lagfartsprotokollen i egarens hand icke äro någon åtkomsthandling för fastighetens egande; utan styrkandet häraf blifver genom utfärdandet af det lagfartsbevis, som, enligt 11 § af förenämnde förordning, skall meddelas.

Man kan väl invända, det lösen för dessa lagfartsprotokoll är så ringa, att någon ändring i nuvarande praxis icke kan vara af behovet påkallad. Detta kan nog hafva sitt erkännande, der det gäller förmögna sterbhus och å lagfart på större egendomar, men icke så för de mindre bemedlade, der lagfarten gäller å fastighet i värde för ett å tvåhundra kronor och då densamma häftar i skuld för öfver halfva värdet. Dessa mindre bemedlade sterbhusdelegare äro i behof att sälja sin fastighet och söka därför undandraga sig lagfarten, till dess de kunna få köpare och i så fall undslippa med en gemensam lagfart. Men då tiden är inne för

att lagfart skall ske och försäljning dessförinnan ej lyckats, kommer föreläggande för sterbhusdelegarne, att vid verkande vite fullgöra sin lagfartsskyldighet i enlighet med lag och förenämnda praxis, hvilket för de mindre bemedlade är ganska betungande. Inträffar då den händelsen, att lagfarten icke beviljas utan förklaras hvilande, tillkommer ytterligare vid lagfartens beviljande ett lagfartsprotokoll för hvardera sterbhusdelegaren. En väsentlig lindring skulle därför blifva, om blott ett lagfartsprotokoll utfärdades för sterbhusdelegarne gemensamt, hvilken lindring för de mindre bemedlade väl behöfves.»

Frågan om gemensam expedition i lagfartsärenden har under de senast gångna 12 åren ej mindre än sex gånger varit föremål för Riksdagens pröfning. För åskådlighetens skull torde det därför icke sakna sitt berättigande att nu här, innan utskottet går att uttala sin egen uppfattning i frågan, i korthet redogöra för de förslag i nämnda syfte, som väckts, och det öde dessa förslag rönt inom Riksdagen.

1. Vid 1886 års riksdag föreslog herr J. Smedberg uti en af honom inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 162, och i hvilken motion herr S. Fr. Norén instämde, »att Riksdagen för sin del beslutar sådan ändring i eller tillägg till kongl. förordningen angående lagfart å fäng till fast egendom den 16 juni 1875, att då sterbhusdelegare gemensamt sälja fast egendom utan att den sig emellan skifta, dessa icke behöfva hvar för sig söka lagfart, utan gånge lagfart å fånget gemensamt för alla sterbhusdelegare, hvaröfver lagfartsprotokollet må utgöra bevis samt tjena såsom åtkomsthandling, då köparen söker lagfart, samt att den, som inom lagfartstidens slut öfverlåtitt sitt köp på annan man, icke är skyldig utlösa lagfartsbevis, utan må lagfartsprotokollet utgöra bevis om åtkomsten.»

Motionären stödde denna sin hemställan på det förhållandet, att domstolarne i hans hemort icke meddelade lagfart å fastighet, som blifvit öfverlåten af samtliga sterbhusdelegarne, förr än hvarje arfvinge fått lagfart och löst lagfartsbevis å sin fastighetslott, hvadan arfskifte måst upprättas öfver den redan försålda fastigheten; och att ju flera arfvingarne varit och då någon af dem affidit, så att dess afkomlingars andelar äfven måst uträknas och skiftas dem emellan, desto flera lagfartsprotokoll och lagfartsbevis hade utfärdats, som medtagit köpeskillingen för de mindre lotterna, hvilket var en beskattning, som mest drabbade den minst bemedlade. Men sådan öfverlåtelse hade måst ske *dels* därför, att lägenheten var så

liten, att den ej kunde innehafvas och bebos af mer än ett hushåll, eller så skuldsatt, att den därför måste säljas.

I nära öfverensstämmelse med denna beskattningsåtgärd räknade motionären den, att en person, som inom den föreskrifna lagfartstidens utgång öfverlätit sitt köp på annan man, måste samtidigt med senare köparen lösa lagfartsbevis å sitt fång. Och han hänvisade till justitieombudsmannens yttrande härom å sid. 56 och följande i dennes till 1878 års Riksdag afgifna berättelse, i hvilket yttrande framhålles, att i sådant fall det icke är nödvändigt, att lagfartsbevis utfärdas för öfverlåtaren; men att icke desto mindre af vissa domare meddelades lagfartsbevis för båda kontrahenterna.

Lagutskottet, som i sitt betänkande n:o 41 framhöll vissa betänkligheter mot bifall till motionärens förslag, ansåg sig dock af *billighetsskäl* böra i hufvudsak tillstyrka bifall till motionen samt tillstyrkte följande tillägg till §§ 1 och 11 uti nämnda kongl. förordning: a) till § 1: »Då sterbhusdelegare gemensamt afhändt sig dem emellan ej skiftad fast egendom, samt lagfart å den nye egarens fång och å sterbhusdelegarnes samtidigt sökes, må lagfart för alla sterbhusdelegarne gemensamt beviljas»; b) till § 11: »Der köpeafhandling, utan tillägg till eller förändring i stadgade villkor, öfverlåtes inom den för lagfart föreskrifna tid, räknadt från första fångnet, och lagfart inom samma tid sökes, utfärdas lagfartsbevis endast för den, som genom sista fångnet förvärfvat eganderätt till fastigheten. Uti det i 1 § 3:e stycket omförmälda fall vare utfärdande af lagfartsbevis för sterbhusdelegarne ej erforderligt.»

Andra Kammaren godkände lagutskottets förslag, men Första Kam-maren afslog detsamma, antagligen hufvudsakligast af det skäl, som lagutskottets ordförande i kammaren framhöll, att man icke borde tillåta några »materiella ändringar i den bestående rätten.»

2. Vid sådan sakens utgång och med anledning af mot lagutskottets förslag 1886 gjorda anmärkningar förnyade motionären vid 1887 års A-riksdag sin motion, men med betydlig förändring af och ett tillägg till hvad han angående 1 § första gången föreslagit, samt föreslog, att Riksdagen ville för sin del besluta, att tilläggen till de omhandlade §§ skulle få följande lydelse: a) till 1 §: »Då två eller flera delegare i dödsbo på en gång söka lagfart å fast egendom, som genom testamente, arf eller giftorätt dem tillfallit, må lagfart för dem gemensamt beviljas, dock att uti lagfartsprotokollet anmärkes, huru stor lott hvardera enligt arfskifte

eller testamente bekommit»; b) till 11 §: »Der köpeafhandling, utan tillägg eller förändring i stadgade villkor, öfverlåtes inom den för lagfart föreskrifna tid, räknadt från första fånet, och lagfart inom samma tid sökes, utfärdas lagfartsbevis endast för den, som genom sista fånet förvärfvat eganderätt till fastigheten.»

Lagutskottet läser hafva uppsatt ett förslag till utlåtande med anledning af denna motion och dervid utslutit förslaget om tillägg till 11 §; men dess utlåtande hann ej justeras och ingå till kamrarne, förr än Riksdagen upplöstes.

3. I öfverensstämmelse med detta lagutskottets tillämnade utlåtande föreslog herr Smedberg i sin för tredje gången framburna motion i ärendet vid 1887 års B-riksdag, att Riksdagen ville för sin del besluta, att till § 1 af återopade kongl. förordning skulle göras följande tillägg: »Då sterbhusdelegare afhändt sig dem samfäldt tillhörig fast egendom, samt lagfart å den nye egarens fång och å sterbhusdelegarnes samtidigt sökes, må lagfart för alla sterbhusdelegarne gemensamt beviljas; dock att uti lagfartsprotokollet anmärkes, huru stor lott hvardera enligt arfskifte, bodelning eller testamente bekommit».

På grund af hufvudsakligen samma skäl, som anfördes år 1886, föreslog lagutskottet i sitt utlåtande n:o 9 i hufvudsak bifall till motionen. Sedan detta förslag återremitterats af båda kamrarne till lagutskottet, och lagutskottet i sitt förnyade utlåtande n:o 24 hemställt om skrifvelse till Kongl. Maj:t, och båda kamrarne bifallit denna hemställan, utfärdade Kongl. Maj:t den 16 december 1887 kungörelse om ändrad lydelse af § 11 i förnyade nådiga förordningen angående expeditionslösen den 7 december 1883, hvarigenom ett mom. 2 af följande lydelse infördes i nämnda §: »Söka sterbhusdelegare eller testamentstagare lagfart å fast egendom, som dem i giftorätt, arf eller testamente tillfallit, och varder å samma rättegångsdag lagfart jemväl sökt å senare fång, hvarigenom egendomen i dess helhet öfvergått till en eller flera af delegarne eller till ny egare, eller har lagfart å sådant fång redan förut blifvit sökt, skall i förstnämnda ärende gemensam expedition för sterbhusdelegarne ellertestamentstagarne utfärdas, der ej annorlunda begäres».

4. Med återopande af nyssnämnda Riksdagens skrifvelse och Kongl. Maj:ts kungörelse, hemställde herr J. Andersson i Lysvik uti en inom Andra Kammaren vid 1892 års riksdag väckt motion, n:o 17, »att Riksdagen uti aflåten skrifvelse ville anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes vid-

taga den åtgärd, att den i ofvanberörda stadgade medgifna rättighet att erhålla gemensam expedition måtte, angående protokollsutdrag, utsträckas jemväl till de fall, då af sterbhusdelegare eller testamentstagare sökt lagfart förklaras hvilande eller af rätten beviljas, utan att å samma rättegångsdag lagfart jemväl sökes å senare fång.»

Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 1 tillstyrkte i sitt utlåtande n:o 5 bifall till motionen, och kammaren biträdde äfven detta tillstyrkande, hvaremot Första Kammaren, i enlighet med dess tillfälliga utskotts n:o 3 utlåtande n:o 5, förklarade sig icke biträda Andra Kammarens i ämnet fattade beslut. Såsom skäl för afslag framhåller utskottet bland annat, att ett bifall till motionärens framställning kunde medföra, att den reda och säkerhet i eganderättsförhållandena, som med lagfartsskyldigheten afses, skulle kunna äfventyras; att lindringar redan äro genom frihet från stämpelafgift för lagfart å fastighet under 1,000 kronors värde genom kongl. kungörelsen den 16 oktober 1891 beviljade; att lagfartsutgifterna icke gerna kunna antagas under nuvarande förhållanden i någon nämnvärd grad inverka betungande å lagfartskostnaderna för den, som genom giftorätt, arf eller testamente åtkommit fast egendom; att den, som genom köp af fastighet, huru ringa än egendomens värde måtte vara, måste vidkännas full lösen och stämpel för sitt protokoll.

5. Uti en inom Andra Kammaren år 1893 väckt motion, n:o 56, förnyade motionären sin år 1892 gjorda hemställan, dervid han dock använde den formulering för sitt yrkande, som utskottet nämnda år framställt, samt föreslog, att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, »det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådan åtgärd, att den i kongl. förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen, § 11, sådan denna § lyder enligt kongl. kungörelsen den 16 december 1887, medgifna rättighet att erhålla gemensam expedition måtte, i hvad angår protokollsutdrag, utsträckas jemväl till de fall, då af sterbhusdelegare eller testamentstagare sökt lagfart förklaras hvilande eller af rätten bifallen utan att på samma rättegångsdag lagfart jemväl sökes å senare fång.»

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskott, som upptagit till bemötande de af Första Kammarens tredje tillfälliga utskott år 1892 mot förslaget gjorda invändningar, tillstyrkte i sitt utlåtande n:o 8 bifall till motionen. Andra Kammaren biföll utskottets förslag, men Första Kammaren afslog, i enlighet med sitt första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6, motionen. Såsom grund för afslag framhöll utskottet detta år ungefär

samma skäl som utskottet året förut, hvarjemte utskottet uttalade den uppfattningen, att för vinnande af motionens syfte det icke gjorde tillfyllest att ändra förordningen om expeditionslösen, utan dertill kräfdes en ändring af kungörelsen, huru lagfarts- och inteckningsböcker skola inrättas och föras, den 14 september 1875 med dervid fogade formulär, om icke rent af en ändring af 18 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875. Så ock framhöll utskottet, att motionären afsett endast de fall, då lagfart beviljas eller förklaras hvilande, men icke föreslagit någon bestämmelse för det fall, att lagfartsansökning afslås eller uppskjutes.

6. För tredje gången återkom år 1894 motionären med sitt förslag och föreslog uti en inom Andra Kammaren under n:o 159 väckt motion, »att Riksdagen ville uti skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådan åtgärd, att den i 11 § af kongl. förordningen angående expeditionslösen den 7 december 1883, sådant detta lagrum lyder i kongl. kungörelsen den 16 december 1887, medgifna rättighet att erhålla gemensam expedition måtte, i hvad angår *protokollsutdrag*, utsträckas jemväl till de fall, då af sterbhusdelegare eller testamentstagare sökt lagfart afslås, uppskjutes till viss dag, förklaras hvilande eller af rätten beviljas, utan att å samma rättegångsdag lagfart jemväl sökes å senare fång», eller alternativt, »att enahanda rättighet att erhålla gemensam expedition, både *protokollsutdrag* och lagfartsbevis, må för ofvan berörda fall medgifvas, men endast då den egendom, hvarå lagfart sökes, icke uppgår till värde af 1,000 kronor».

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskott hemställde, »att kammaren måtte på det sätt bifalla motionen, att kammaren för sin del beslutar, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att den i 11 § mom. 2 af kongl. förordningen angående expeditionslösen den 7 december 1883, sådant detta lagrum lyder i kongl. kungörelsen den 16 december 1887, för sterbhusdelegare eller testamentstagare i vissa fall medgifna rätt att öfver ansökan om lagfart erhålla gemensam expedition må varda, der ej annorlunda begäres, utsträckt till alla de öfriga fall, då lagfart af sterbhusdelegare eller testamentstagare sökes å fastighet, som i värde ej uppgår till 1,000 kronor». Kammaren biföll denna utskottets hemställan, men Första Kammaren biträdde sitt första tillfälliga utskotts förslag i dess utlåtande n:o 12 att afslå motionen. Det skäl, hvarpå sistnämnda utskott grundade sitt afstyrkande, var det, att utskottet icke kunde

förorda vidtagande af någon åtgärd, som skulle leda till införande af lagstämmer om olika förfarande och expeditionssätt vid lagfart, endast på grund af egendomens större eller mindre värde.

I nära sammanhang med frågan om protokollslösen står onekligen frågan om stämpelafgiften vid fråga om lagfart å fång till fast egendom. Det torde därför här böra erinras, att 1891 års Riksdag med anledning af en utaf herr G. Andersson i Himmelsby väckt motion, n:o 146, aflät en skrifvelse, n:o 100, deri förmädes, att Riksdagen beslutat, att under rubriken »protokoll i § 3 af förordningen angående stämpelafgiften orden »protokoll angående lagfart å fång till fast egendom genom giftorätt eller arf, der taxeringsvärdet å egendomen i dess helhet icke uppgår till 1,000 kronor» skulle utbytas mot orden: »protokoll angående lagfart å fång till fast egendom genom giftorätt eller arf, der taxeringsvärdet å den egendom, hvarå lagfart sökes, icke uppgår till 1,000 kronor», och att Kongl Maj:t genom kungörelsen den 16 oktober 1891 faststälde detta Riksdagens beslut.

Då utskottet nu går att uttala sin mening i frågan, får utskottet först och främst framhålla, att genom kongl. förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång af fast egendom infördes den dittills för vår lagstiftning främmande grundsatsen, att *en hvar*, som med egande rätt åtkommit fast egendom, är skyldig att å fångtet söka lagfart, och att särskildt med afseende å arf och giftorätt detta stadgande innebar en nyhet, som onekligen kunde medföra en förut icke befintlig börda för personer, som på detta sätt vinna eganderätt till fast egendom.

Den nämnda kongl. förordningen föreskrifver: i § 4, att den, som söker lagfart, skall för rätten uppvisa sin fångeshandling och att rätten skall låta handlingen eller en del deraf, som angår fångtet och villkoren

derför, i lagfartsprotokollet införas; i § 11, att, då lagfart är beviljad, rätten skall utfärda bevis derom, och i § 18, att vid rätten skall föras fastighetsbok. Med anledning af dessa bestämmelser har den praxis på de flesta ställen gjort sig gällande, att då lagfart på grund af arfskifte eller testamente sökts å fång till fastighet, har domaren utfärdat såsom en expedition ett lagfartsbevis med derå tecknad utdrag af fastighetsboken samt ett protokollsutdrag ur lagfartsboken för hvardera sterbhusdelegaren. Derigenom hafva kostnaderna blifvit onödigt stora och i de fall, då sterbhusdelegarne varit många och fastigheterna små, svårt betungande.

Syftet med den nya lagfartslagen var naturligtvis det att i möjligaste måtto betrygga eganderätten till fast egendom derigenom, att den påbjöd lagfarande af flera fång, som förut icke ansetts tarfva sådan bekräftelse. Och utskottet förbiser icke, att påläggandet af denna ökade förpligtelse hade giltig grund i den vigt för allmänna rättssäkerheten, som ligger derpå, att åt hvarje fång af fast egendom gifves den offentlighet, reda och säkerhet, som lagfart medför; men utskottet anser denna princip kunna vidhållas utan att lagfartskostnaden göres mera betungande, än nödigt är.

Riksdagen har också, såsom det framgår af den här ofvan intagna redogörelsen för frågans behandling inom Riksdagen behjertat denna sak och sökt att lindra kostnaderna för lagfart å ärfd, i giftorätt och genom testamente bekomna fastigheter, då den *dels* år 1887 medgaf rätt för sterbhusdelegare och testamentstagare att vid sökt lagfart å fast egendom, som dem genom giftorätt, arf eller testamente tillfallit, erhålla gemensam expedition i det fall, att egendomen i fråga öfvergått till annan egare, och lagfart å detta senare fång på samma gång begäres; *dels* ock år 1891 beslutade sådan ändring i § 3 af kongl. förordningen angående stämpelafgiften, att »protokoll angående lagfart å fång till fast egendom genom giftorätt eller arf, der taxeringsvärdet å den egendom, hvarå lagfart sökes, icke uppgår till 1,000 kronor» blef fritt från stämpelskatt.

Nu anser motionären, och utskottet är derutinnan ense med honom, att en ytterligare lindring kan åstadkommas, utan att derigenom förorsakas någon oreda i lagfartsärenden. En sådan uppfattning har också under åren 1892, 1893 och 1894 gjort sig på goda grunder gällande inom de Andra Kammarens tillfälliga utskott, som nämnda år behandlade herr J. Anderssons i Lysvik i samma rigtning gående motioner; så ock af

Andra Kammaren, då kammaren alla tre åren utan diskussion biföll de tillfälliga utskottens tillstyrkanden i frågan.

De skäl mot bifall till de ifrågasatta lindringarna, som af Första Kammarens tillfälliga utskott åren 1892 och 1893 framhöllos, äro af Andra Kammarens tillfälliga utskott åren 1893 och 1894 bemötta och befunna vara icke tillräckligt tungt vägande för att ett afslag skulle på dem kunna grundas; och motionären bemöter på ett, enligt utskottets mening, öfvertygande sätt så väl den invändningen, att den nuvarande expeditionslösen icke är nämnvärdt betungande, som den, att genom ett bifall till motionen oreda uti lagfartsförhållandena skulle kunna åstadkommas. Till de sålunda af de nämnda utskotten och motionären gjorda uttalandena ber utskottet att få hänvisa.

I den omständigheten, att Riksdagen beviljade lindring år 1887 i fråga om expeditionslösen och år 1891 uti stämpelafgiften, synes utskottet snarare kunna hemta stöd för den uppfattningen, att en ytterligare lindring bör, der så finnes rättvist, beviljas, än åt den uppfattningen, att hvarje yrkande på sådan lindring bör afslås, huru orätt och betungande den nuvarande expeditionslösen än vore; så mycket hellre som utskottet icke kan finna, att af de här ofvan angifna föreskrifterna uti §§ 4, 11 och 18 jemförda med § 19 och mom. 2 i § 22 af kongl. förordningen om lagfart af fast egendom den 16 juni 1875 med giltigt skäl kan dragas den slutsatsen, att till hvar och en af sterbhusdelegarne eller testaments-tagarne skall i fråga om lagfart utfärdas expedition, bestående af lagfartsbevis, protokollsutdrag och utdrag af fastighetsboken, och som dylikt expeditionssätt icke öfver allt tillämpas.

Och att ett bifall till motionen skulle kräfva ändring uti kongl. kungörelsen den 14 september 1875 om huru lagfarts- och inteckningsböcker skola inrättas, det synes utskottet så mycket mindre vara förhållandet, som intet lagfartsärende intoges i lagfartsboken mer än i ett protokoll och som, enligt § 2 i nämnda kungörelse, i regeln ett upplägg göres i dessa böcker för hvarje fastighet samt då, enligt mom. 2 i § 7, i fall »ett rum i någon kolumn blifvit fullskrifvet och det nästföljande är af annat ärende upptaget, senare anteckning, hörande till förstnämnda rum, skall göras i ett nytt.»

Vidkommande det skäl för afslag af motionen, som Första Kammarrens första tillfälliga utskott år 1894 framhöll, eller att utskottet icke kunde förorda vidtagande af någon åtgärd, som skulle leda till införande

af lagbestämmelser eller olika förfarande och expeditionssätt vid lagfart endast på grund af egendomens större eller mindre värde, så må deremot erinras, att ett sådant frångående af likformighet beslutades år 1891, då protokoll angående lagfart å fång till fast egendom, som icke uppgår till 1,000 kronors värde, befriades från stämpelskatt.

Hvad slutligen angår den anmärkningen, att den, som genom köp af fastighet, huru ringa än egendomens värde måtte vara, måste vidkännas full lösen och stämpel för sitt protokoll, så må deremot framhållas, att förordningen om lagfart å fast egendom den 16 juni 1875 pålade dem, som genom arf och giftorätt åtkommit fast egendom, en förut icke befintlig börda, äfvensom att innevarande Riksdag beslutat sådan ändring i 3 § af förordningen angående stämpelafgiften, att protokoll angående lagfart å fång till fast egendom, som erhållits bland annat genom köp, skall vara fritt från stämpelskatt, då taxeringsvärdet eller köpesumman för egendom icke uppgår till 400 kronor.

Utskottet, som enligt hvad här ofvan framhållits, gillar motionärens framställning, skulle i viss mening gerna tillstyrka bifall till hans hemställan oförändrad; men då å ena sidan ett bifall till hans motion i dess hela omfattning skulle förutsätta ett allt för stort ingrepp uti den domare enligt gällande praxis tillkomma rätt till inkomst af protokollslösen, och då motionären synes i främsta rummet vilja åstadkomma lindring uti lagfartskostnaderna för de mindre bemedlade samt då protokoll angående lagfart å fång till fast egendom genom giftorätt eller arf, der taxeringsvärdet å den egendom, hvarå lagfart sökes, ej uppgår till 1,000 kronor, är fritt från stämpelskatt, anser sig utskottet böra hemställa,

att Andra Kammaren för sin del beslutar, det Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder med sådan ändring i kongl. förordningen angående expeditionslösen den 7 december 1883, sådant detta lagrum lyder i kongl. kungörelsen den 16 december 1887, att, då sterbhusdelegare på grund af arf, giftorätt eller testamente söka lagfart å fast egendom, de icke, då taxeringsvärdet eller köpesumman för hvardera lotten af

egendomen icke uppgår till 1,000 kronor, må blifva skyldiga lösa mera än ett lagfartsprotokoll gemensamt, oaktadt fastigheten icke öfvergått till ny egare.

Stockholm den 22 mars 1898.

På utskottets vägnar:

E. A. ZOTTERMAN.